

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

Південно-українське відділення соціологічної асоціації України, м.Одеса

М А Т Е Р І А Л И

VIII Всеукраїнської наукової інтернет-конференції

“ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ”

(Одеса, 24-25 квітня 2020 року)

Одеса -2020

УДК: 37+316.61

О72 Освіта та соціалізація особистості // Матеріали VII Всеукраїнської інтернет-конференції (Одеса, 24-25 квітня 2020 р.) 56 с.

Рецензенти:

Плавич В.П. – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри загально правових дисциплін і міжнародного права одеського національного університету імені І.І.Мечнікова

Халапсис О.В. - доктор філософських наук, професор кафедри філософії та політології Національної металургійної академії України

Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської інтернет-конференції «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту XXI століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 10 від 28 травня 2020 року)

Доречно зазначити про те, що в сучасній державі є два носія права – це індивід, особистість, другий – це держава, які в свою чергу впливають на формування правової культури. У юридичній енциклопедії пропонується дефініція поняття правової культури яка є складовою частиною загальної культури, сукупністю факторів, що характеризують рівень правосвідомості, правовідносин, досконалості законодавства, організації роботи з його дотримання, стан законності і правопорядку [2, ст.736].

Становлення правової традиції та відношення до права потрібно розглядати через таку категорію як правосвідомість, що означає – через динаміку відносин між правовими інститутами та правом, з одного боку, а з іншого – ступенем виокремлення індивіда та усвідомлення ним своєї відповідальності та ролі в світі [1, ст.244].

В умовах суспільних трансформацій можливо прослідити злагодженість в діяльності між правовими інститутами через їх внутрішню та зовнішню взаємодію, через існуючі структури та рівнем реалізації їх функцій, узгодженості в їх діях та взаємозв'язків на відповідність запитам, які привнесені суспільними змінами та втіленням рішень носіїв влади в державі в правовій площині, що характеризує існуючий рівень загальної правової культури в соціумі. На рівні взаємодії в соціальному бутті її членів, також прослідковується рівень сформованої правової культури особистості, який виявляється в усвідомленні, осмисленні та дотриманні тих нормативних приписів, які приймає держава як обов'язкові до виконання особами, які підпадають під юрисдикцію її впливу. В цьому контексті важливим постає реакція особистості на обмеження її прав і свобод в нових реаліях, а також фактори, які впливають на процес становлення самосвідомості особистості, самоусвідомлення наслідків не виконання заборон, не з огляду на запровадженні санкції, а в силу внутрішнього осмислення власної відповідальності особистості як члена суспільства.

Список використаних джерел

1. Шевцов С.П. Метаморфози права. Право и правовая традиция:- М.: ИД Высшей школы экономики, 2014.- 232-236, 244 с.
2. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (відпов. ред.) та ін. Київ: «Укр. енцикл.», 2003. Т. 5. П-С. 736 с.

Москалевська Віта Анатоліївна - аспірантка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

В умовах суспільних трансформацій соціальна пам'ять відіграє важливу роль, яка пов'язана із закріпленням успішного соціального досвіду. Це дозволяє уникати використання моделі «проб та помилок», тому що будь-яка доцільна практична діяльність людини, соціальної групи чи спільноти, закріплюється в успішному досвіді, закріпленому в соціальній пам'яті.

Комплексне дослідження феномену соціальної пам'яті розпочалося у ХХ ст. Міждисциплінарний характер поняття «соціальна пам'ять» викликає неоднозначність концептуальних підходів та багатоваріантність при визначенні сутності цього поняття. Тому значимим та актуальним є аналіз концептуальних підходів дослідження соціальної пам'яті у сучасному науковому дискурсі.

Основоположними для дослідження соціальної пам'яті стали теорії таких дослідників, як М. Хальбвакс, П. Коннертон і П. Нора. Так, М. Хальбвакс в своїх працях вводить поняття «колективна пам'ять», пропонує розмежування понять індивідуальної та колективної пам'яті: «справді, існують підстави виокремлювати дві пам'яті, одну з яких, якщо завгодно, можна назвати внутрішньою, а іншу – зовнішньою, або ж першу особистісною, а другу – колективною» [1, с. 2]. П. Нора виділяє три категорії пам'яті, спираючись на аналіз ставлення до минулого: пам'ять-архів, пам'ять-борг і пам'ять-дистанція, які функціонально

відрізняються між собою. Основним поняттям, за допомогою якого можливо проаналізувати механізми соціальної пам'яті, виступають місця пам'яті: «місця пам'яті – це будь-яка значуща єдність матеріального чи ідеального порядку, яку воля людей чи робота часу перетворили на символічний елемент спадщини пам'яті деякої спільноти» [2, с. 441].

Соціальну пам'ять як спільну пам'ять багатьох людей, що виникає на стику власне-особистісної, когнітивної пам'яті та пам'яті-звички досліджує П. Коннертон. Він вважає, що ця пам'ять нерідко слугує елементом політичної ідеології, що контролювана владою, а втілюється вона у церемоніях / ритуалах вшанування, тілесних практиках. Учений окремо звертає увагу на взаємозумовленості між сприйманням нинішнього й минулого, зафіксованого в індивідуальній та спільній пам'яті: «теперішнє намагається в певний спосіб впливати на наші спогади про минуле..., минуле намагається впливати чи спотворювати наше сприйняття теперішнього» [3, с. 16].

Важливим внеском у дослідження соціальної пам'яті стали наукові доробки Л. Виготського, А. Лурія, та О. Леонтьєва, які обґрунтовували положення про те, що суспільні історичні зсуви не тільки вносять у психічний світ людини новий зміст, але й переводять свідомість, а значить, і процеси пам'яті на якісно інші рівні. Вчені вважають, що соціальна пам'ять у загальних рисах відображає розвиток індивідуальної пам'яті, але має свої принципи організації та відтворення. Тобто соціальна пам'ять, на відміну від індивідуальної, опосередкована різними знаковими системами, пам'яттю інших людей.

Також важливим внеском в дослідження соціальної пам'яті є наукові роботи Дж. Фентресса та К. Уайкема, які аналізували співвідношення індивідуального досвіду та соціальної пам'яті, результати цих досліджень відображені в роботі «Соціальна пам'ять» [4]. Дж. Фентресс та К. Уайкем запропонували концептуальний підхід дослідження пам'яті, як таку колективну складову життя індивіда яка не характеризує його як одиницю «маси», підвладної колективній волі, а залишає для нього можливість свідомого вибору. Саме тому вони віддали перевагу поняттю «соціальна пам'ять», а не «соціальна свідомість» [4].

Таким чином, відповідно до розглянутих концептуальних підходів дослідження соціальної пам'яті, доцільно зазначити, що соціальна пам'ять – як сукупність соціокультурних засобів та соціальних інститутів, за допомогою яких здійснюється відбір, збереження та координація суспільного досвіду із сприйняттям актуальних подій, метою чого є підтримка спадкоємності розвитку суспільства, потребує постійної та інтенсивної наукової рефлексії, більш глибокого філософського осмислення.

Список використаних джерел

1. Halbwachs M. La mémoire collective : Ouvrage posthume publié / Maurice Halbwachs. – Paris : Presses Universitaires de France, 1950. – 170 p.
2. Нора П. Память, история / П. Нора // 50/50: Опыт словаря нового мышления / П. Нора; под общ. ред. Ю. Афанасьева, М. Ферро. – М.: Прогресс, 1989. – С. 441.
3. Коннертон П. Як суспільства пам'ятають / П. Коннертон. – Київ: Нікацентр, 2004. – 184 с.
4. Fentress J., Wickham C. Social Memory / J. Fentress, C. Wickham. – Oxford : Blackwell, 1992. – 245 p.